

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gl., za pol leta 1 gl. 60 kr., za četrt leta 30 kr. — Naročnina se pošilja opravištvu v dljaškem semenišču (Knabenseminar). — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Pisane liste prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila so plačnje od navedne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr. dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Ne vdajmo se — Občni zbor Slovenskega društva.

Česki domoljubi so svojim tlačenim rojakom vedno zabičevali: ne vdajmo se. Narod jih je ubogal in se ni udal. Ponosno dviguje se in zavzema v Avstriji oni prostor, ki mu gre po njegovem številu, delavnosti, omiki in premožnosti. Tudi nam Slovincem velja: ne vdajmo se! Jednakopravni smo sosedom Nemcem v davkariji ali štibernici, pred vojaško komisijo. Cesarski podpis nam jamči in priznava v osnovnih državljskih postavah pravico do jednakopravnosti svojega slovenskega jezika v uradih, šolah in javnem življenji. Zato nam treba skrbeti še zato, da jo res tudi v djanji uživamo, cesar še posebno na Štajerskem zmiraj pogrešamo. Na Kranjskem obrača se to na bolje. Toda pri nas je to drugače. Tukaj razsaja nemčursko-liberalna svojat zoper nas Slovence čezmerno grdo, naduto, ošabno, nesramno, krivično. Mislijo tako glas naših prošenj, naših zahtevanj zadušiti. Nadejajo se, da veljavo domoljubnih mož zatrejo in zlasti slovenskega kmeta zbegajo in pri volitvah v nemškutarski koš spravijo pa uže vidimo, da se varajo. V Ptuiju n. pr. so v kmečkej skupini za okrajni zastop vlovili komaj 36 glasov, med tem ko so slovenski kandidatje n. pr. dr. Gregorič, dr. Ploj, Božidar Raič dobili 116, 115 glasov. Zastonj so toraj bili cesar - Jožefove pojedine, zastonj šulvereinsko rogovilstvo, zaman denar ptujskih nemčurjev in Judežev, slovenski kmet stoji trdno k svojim. Čast in slava mu pred vsem slovenskim svetom! Hvala pa tudi vrlim domoljubom, ki so toliko pogumno in požrtvovalno borili se za svoj narod. Ne vdajmo se!

Podobno živahno gibanje opazili smo letos tudi drugod, na mnogih mestih n. pr. v Ormoži, Slov. Gradci, Slatini, Šmariji, Konjicah, Celji, Šoštanj, po celej Savinskej dolini, Mur-

skem polji in Sevnici, katera je ponosno stopila med narodne slovenske trge. Naše politično Slovensko društvo je zborovalo v Celji, Šoštanj in Sevnici, povsod prav uspešno. Treba, da svoje letošnje delovanje dostojno in koristno konča za našo slovensko reč. Še enkrat hočemo letos štajerski Slovenci postavno zbrati se, preden naši poslanci odidejo v državni zbor.

Še enkrat hočemo letos povzdignoti svoj glas, da ga čujejo ministri in vsa Avstrija. Ne zahtevamo preveliko, a to, kar hočemo, tirjamo tem krepkeje in stanovitneje: postavno nam priznano jednakopravnost. Ob enem bodemo pa tudi zavračali nemčurske in nemškutarske kričace, ki se nam po sili v prijatelje vrinjavajo, da bi nas leži podrli in izdali. Zahtevali bodemo toraj zopet: slovensko učiteljišče v Mariboru, slovenske paralelke na gimnazijah, slovenščine zmožnih uradnikov in sodnikov, slovenskih potovalnih učiteljev za gospodarski poduk kmetom. Ob enem bodemo pozornost sveta skušali obrniti na celjske porotnike, kder so skoro vselej politični, liberalni, nemški strankarji v ogromnej večini in pogosto porotniki slovenščine nezmožni sodijo ljudi, ki se nemški ne morejo zagovarjati. Naposled bodemo še povdarjali, kako to, da smejo nepolitična društva (šulverein) najstrašnejše politično rogovilstvo počenjati in o samej politiki govoriti, Nemce na Slovence, in te na une, kakor „pse in mačke“ hujskati. Javno politično delovanje je dovoljeno, toda vsak mora držati se postave o političnih društvih. Zakaj sme šulverein izjemo uživati?

Takov je črtež prihodnjemu občenemu zboru Slovenskega društva v Mariboru 2. decemb. ob 3. uri popoldne, zur Stadt Wien. Črtež odgovarja našemu političnemu položaju. Zato upamo, da ta občni zbor ob pravem času s pravim črtežem zboruje. Ne dvomimo, da bode govoril in sklepal iz sre vseh zavednih štajers-

skih Slovencev. Naj se ga toraj obilno vdeležijo. Ne vdajmo se!

Po volitvah v okrajni zastop ptujski.

Pri volitvah v okrajni zastop smo 19. t. m. v skupini velikega posestva propali. Naši moške dobili so pri volitvi komisije 97 nasproti pa 106 glasov tedaj 9 glasov razločka. Uzrokov je več.

Nemška, prav za prav, nemčurska laži liberalna stranka, ali kakor se sedaj sama imenuje „liberalna slovenska stranka“ pripravljala se je na ta boj več kot pol leta. Da tudi mi nismo roke križem držali, razumno je samo ob sebi, ali naše delo je mnogo težavnejši nego naših nasprotnikov, kajti ti imajo svoje volilce v mestu, naši pa so razkropljeni po celem okraji. Nekaterim pa je tudi težko dopovedati, da gre tu najbolje za pravice kmeta. Ubogali so vendar razun 5 vsi; le to smo obžalovali, da so nekteri ostali doma in tako pripomogli, da je zmagala mestna stranka, in da bodo vsled tega imeli 3 dolge leta „purgarji“ glavno besedo v okrajnem zastopu in celem okraji.

Naši kmečki veliki posestniki pa so se pri tej volitvi prepričali, da nemškutarski meščan ne mara za nje. To priča posebno to, da so meščani-nemškutarji, dr. Bresnigg, Ekl in Pisk zametavali pooblastila slovenskega kmeta, tudi taka, katera so bila popolnem postavno napravljena, a nasprotno pa je „purgarsko“ vsako obveljalo.

Naši pošteni kmetje poznajo zdaj še bolje te nemčurske moške, katerim ni drugega mar, kakor dobičkarija. Kake nepostavnosti so se pri tej volitvi dogodile, mi ni treba na dolgo in široko razpravljati, vsaj so kmetje to vse sami videli. Omenim naj le, da je nemčur Kasimir kmetu Franježu pooblastilo zmeknil, zopet drugi nemčur je listino našega volilca proč vrgel in jo zamenjal z nemčursko. Tudi to ni bilo v redu, da se je vršila volitev v Muršič-evej gostilni, kjer se navadno zbirajo Ptujski najhujši nemčurji ter so imeli „korajžo“.

Ali se še spominjate Vi vrli moške, kako so Vas lovili, da celo pisali so Vam v slovenskem jeziku, katerega ti ljudje zaničujejo iz dna srca in kako so se Vam hlinili! Ali se še spominjate, kako so kričali, duhovnikov in doktorjev ne voliti! Se ve da, duhovnikov se bojijo, ker dobro znajo, da duhovnik nikdar ne bode v njihov rog trobil. Tudi slovenskih dohtarjev se bojita Ekl in Pisk. Pa glejte politično hinavstvo! Zakaj pa so meščani 22. nov. t. l. vse svoje dohtarje t. j. Miheliča, Bresnigga, in Strafelo volili v okrajni zastop, ako so dohtarji nepotrebni? Ali oni si mislijo inace,

namreč oni hočejo imeti zagovornike dohtarje zato da bi Slovence laglje pokresali.

Da pa so zmagali meščanje, zahvaliti se imate Vi slovenski moške, tudi mnogim tistim ljudem, ki žive med Vami in ki se Vam delajo, da so Vaši prijatelji. Poglavitni ti Vaši pravi sovražniki so: Šostarič pri sv. Vid-u, Svaršnik v Majspergu, Lešnik pri sv. Janži, oba Mariniča pri sv. Urbani in Matevž Pernat iz Mihovec, sploh večidel Poljanci desnega Podravja. Ti ljudje so zakrivali, da je propala 19. t. m. naša, to je kmečka slovenska stranka. Zato pa je treba, da si te ljudi zapomnite.

Največ imajo ti ljudje na vesti, da bodo dolga 3 leta gospodarili ptujski meščanje z Vami premoženjem in ti imajo na vesti, ako se bode gospodarilo slabo. V drugej vrsti pa so zakrivali tisti meščanje, katerim nosijo kmetje svoje peneze t. j. Mihelič, Rodošekov sin, notar Filaferro, kramar Kolenc, mesar in gostilničar na Bregu Stanič in drugi. — Ker se je pa ta volitev, kakor sem že omenil, vršila nepostavno, vložili smo proti njej Slovenci protest in zahtevamo, da se ovrže ter razpiše nova volitev. Ako tega v Gradci ne storijo, potem idemo na Dunaj in tam mislimo, da se nam ne da nič drugega kakor vsakemu državljanu t. j. pravica. Pravico išče ubogi Slovenec in nič drugega kot pravico. Ne mislite pa Vi nemškutarji, da smo zbog zmage potrti, ne, drugokrat se bomo bolje poznali in vedeli bomo, kako so imamo z Vami boriti. Vam slovenskim volilcem pa izrekamo še jedenkrat najtoplejšo zahvalo za mnogo brojno številno vdeležbo, glejte, da vzdramite tudi tiste, ki se te volitve iz tega ali onega vzroka vdeležili niso in kadar dobite zopet glas, da imate priti v črni Ptuj volit, pridite vsi, nikdo ne sme reči, „da brez mene tudi opravijo“ kajti ta volitev nas je prepričala, da je zmaga vselej naša, ako pridemo vsi in smo složni.

— c.

(Konec prihodnjic.)

Gospodarske stvari.

Poštna hranilnice.

II. Če pa izdatnik takega čeka želi, da bi se plačilo opravilo pri katerem koli poštnem uradu, in ne na Dunaji, to pristavi na zadnjo stran čeka svoj podpis in adresu tiste osebe ali firme, kateri, in pa ime poštne urada, pri katerem se ima plačilo opraviti, ter pošlje tako popisani ček poštne prosto in pod priporočilom poštno-hranilničnemu uradu, kateri brž ta iznos pri dotičnem poštnem uradu nakaže. Ako bi vložnik rad, da bi mu ne bilo treba vsakega s čekom nakazanega iznosa pri najbližjem poštnem uradu v svoji vložni knjižici odpisati dajati, lahko si tudi v tem pomaga in sicer tako le: Treba mu je samó,

da svojo vložno knjižico za hrambenico v hrambo izroči poštno-hranilničnemu uradu, kateri po tem odpis nakazanega iznosa v vložni knjižici vselej sam opravi.

S pomočjo te hrambenice moči je na dano v hrambo vložno knjižico pri vsakem poštnem uradu prihranke dodatno vlagati. Kdor svojo vložno knjižico v hrambo dá, prejme, če tako želi, tudi po več hrambenic ali hrambenih listov takó, da mu bode mogoče na eno in isto knjižico v različnih krajih in po različnih osebah ob enem kak iznos vložiti.

Poštno-hranilnični urad pošlje o vsaki poznejši vložbi novcev znano, res da od tega ali onega grajano, ali v tem slučaju pač prav koristno prejemno potrdilo uradovo pod adresó, ki jo je vložnik povedal, recimo n. pr. na Dunajsko firmo, ki ima enega ali več potujočih ljudi na deželi, da ji novce potirjavajo.

Vsak teh potujočih služnikov prejme po eno hrambenico, na temelju ktere on lahko poterjane novce precej pri najbližjem poštnem uradu vloží.

Ta postopek z nakaznicami ali čeki je kaj prost ali enovit, pač vsakemu, tudi zasebniku popolnem razumen in dostopen. Ta postopek sme se šteti za prevelik napredek v plačilnem prometu ter bode gotovo deloval pospešno na novčni pokret ali gib tako države kakor tudi obrtniškega in trgovskega sveta.

Za take male hranljivce, ki nimajo večjih izneskov na razpolago ter želé, da bi svoje vloge lahko v krajših rokih nazaj dobivali, ako bi potrebovali, poskrbljeno je z drugim postopkom, kterege poštno-hranilnični urad počenši od 16. novembra t. l. za zdaj pri blizu 1.400 biralnicah vpelje.

To je namreč postopek „vračil na kratko ali kratkim potem.“

Po tem postopku bode moči pri vseh v to določenih biralnicah (izplačevalnicah), ki jih je blizu 1.400 in katerih število bode 1. decembra t. l. še znamenito povišano, zazdaj do 20 gl. precej vzdigniti, samo če se oddá odpoved in poslednje prejemno potrdilo ali poslednje potrdilo imovine ter predloži vložna knjižica. Vračilo se izplača na ravnost temu, kterege podpis je bil vzprijet v vložni knjižici. Prejemna potrdila za ta postopek tekó od 16. dne septembra vže med ljudmi ter potrjujejo hranilno imovino s črkami. Po vsakem vračilu, ki ga vložnik prejme po tem kratkem potu, dobi onod poštno-hranilničnega urada s prvo pošto potrdilo o hranilni imovini, kar mu je še ostane (potrdilo imovine, tiskanica št. 57 a). Na podlogi tega potrdila on lahko vnovič kako vračilo kratkim potem dobode.

Le-ta vračilni postopek po kratkem potu bode brez dvojbe še znatno povzdignil poštnim hranilnicam število vložnikov, da si je vže zdaj sila veliko.

Državni urad poštnih hranilnic.

Grof Henrik Attems pa štajersko sadjerejstvo.

III. Iz ptujskega okraja udeležil je se Tržaške razstave samo nekov Waldemar Hintze, sadovni trgovec v Ptui. Razstavil je sadež od pariških ramborjev (belih lederarc), zlatih parmen, ananas-rejnet, sivih lederarc, belih zimskih tafelnov in štajerskih mašanceljnov. Odlikovanja ni dobil nobenega. Iz tega vendar ni sklepati, da bi ptujski okraj zastran sadjerejstva bil najzadnji. Saj se samo po železnici inam izvozi vsako leto po 1000 vagonov sadja, 15% tega pride na lepe mašanceljne in 15% na drugi žlahtni sadež, ostalo je pomešano z moštnim sadežem. Žlahtnega sadeža je toraj mnogo pa odbirati ga je treba. Na debelo prodavajo moštno sadje 100 kilo po 3—4 fl. mešana 6—10 fl. in kar je žlahtnih mašanceljnov in rejnet pa še dražje. Na drobno plačujejo za 100 izvrstnih jabelk 1—5 fl.

Savinjsko krasno dolino zastopala sta na Tržaškej razstavi samo g. baron Oskar plem. Warsberg in grof Herman Wurmbrand, kar je premalo, kajti Savinjska dolina šteje mnogo, to pa izvrstnih sadjerejcev, tudi med kmeti. Marsikateri kmet ima uže lepe in z žlahtnimi sortami zasajene sadunosnike. Nekateri so zavoljo slabih letin celo vinograde poruvali in s sadovnim drevjem zasadili. Žali Bog, da ni prave cene doseči za lepi sad. Nekaj ga posušijo, še več stolčejo za tolklo, drugo pa kupcem prodajo, škafl po 50—70 kr. Kedar so slabe letine, spravljajo kupci sadež v zaboje; če pa je dobra letina, dajejo sadež na voze naložiti, v Celje zapeljati in v železniške vagonne pometati. Tako delajo grajščaki in kmeti v dobrih letinah, ker ne utegnejo varčneje ravnati. Vsak hiti in skuša hitrej ko mogoče sadež v denar spraviti in delo dokončati. V takih dobrih letinah bi predrago hodilo sadež varčno trgati, shranjevati, kupcev čakati, ker veliko sadu prej segnjije. Zato skuša vsak hitrej ko mogoče sadež predati, če tudi po slepej ceni. Če povedano prav pomislimo, moramo jim dati prav. Vendar tako ne sme zmirom ostati. Treba bo popneti se do tega, kakor je na Českem in Tirolskem, kder kupci sad na drevji kupujejo in zbiranje sami opravljajo. Vendar takšnih kupcev v južno Štajersko zlasti v Savinjsko dolino ne bo veliko, dokler bodo tarife za vozino na južni železnici za sadovje tako pretirano visoke, kakor so sedaj. Tukaj pa morajo le ministri in narodno-konservativna večina v državnem zboru pomagati, kajti nemški liberalci so mnogo kupljeni in podmitani od židov-liberalnih denarnih mogotcev.

G. grof Wurmbrand pa tudi baron Warsberg imate dokaj žlahtnih sort: n. pr. rejnete karmelitarce (srednje rodi), parkerjev peping (izvrstno), Henrijeta Varsbergova (nova sorta,

bogato rodi), Bohnovo jabelko (obilno rodi trpežnega sadu), beli tafelj (dobro), siva lede-rarica (izvrstno), mašanceljni (vsako 2. leto obilno rodi), Langstonov dobrin, orlejska re-jneta (drugo leto dobro rodi), zlata parmena (izvrstno), cesarjevič Rudolf (izvrstno), Gdan-ski robač (močno rodi), kardinal (izvrstno).

(Dalje prih.)

Toča sekala je zadnjih 5 let v avstrij-skih deželah po 34 dni na leto, samo l. 1880 poklestila 820.000 hektar in škode napravila za 24 milijonov goldinarjev; na Štajerskem je istega leta uničila 1,324.000 fl., na 1,783.000 hektarah. Na 1 den s točo pride po 38.720 fl. škode. Okraji ob Muri, Dravi, Dravinji, Savi in Savinji so najbolj pogosto zadeti.

Sejmi 3. decembra Konjice, Planina, 4. dec. Polje, Zeleni travnik, Šmarje, 6. dec. Do-berna, Lučane, Sevnica, Cmerek, sv. Miklavž v Susilah, Vozenica, Radgona.

Dopisi.

Iz Maribora. V čitalnici je zadnjč g. profesor Lautar prav izvrstno razlagal o elek-triki. Škoda, da se na učiteljski fizika slo-venski ne prednaša. Naši slovenski prihodnji učitelji bi se veselo in izvrstno učili poslušajoč takega profesorja. Hvala mu za kratkočasni večer. — Novo deklško šolo bodo v kasinskeji ulici zidali in je za drugo leto odmerjenih 50.000 fl. — Javno bolnišnico hoče deželni od-bor kupiti, mesto se pogaja sedaj z njim zaradi cene. — Mesto je hranilnici dolžno 135.000 fl. — Vinski trgovci se precej gibljejo in kupu-jejo vino, najraje letošnje. — Nemškutarji uže ponujajo za volitve v deželni zbor saj enega kandidata. Nekov dr. Hans Schmiderer bi jim naj na konja vplezal, s katerega smo Slovenci znanega Seidla vrgli!

Od sv. Jurija ob južnej železnici. (Dr. Gustav Ipavic-eva svečanost.) II. Ko se je sicer precej velika dvorana napolnila, povzame c. kr. namestnijski svetovalec gospod Haas besedo, ter pravi, da bi utegnili namen današnje svečanosti že znan biti; govornik v nemški besedi opisuje delovanje, vspehe in ve-ljavo odlikovanja gosp. dr. G. Ipavice, omenja njegove večkratne izvolitve v razne zastope, kakor okrajni zastop, okrajni šolski svet, kraj. šolski svet, kot župan, etc. ter na posled omeni, da mu je z ozirom na te mnoge zasluge Nj. Veličanstvo presviti cesar podeliti blagovolil zlati križec s krono, katerega mu zdaj sloves-no pripenja na prsi; v. g. govornik še pristav-lja, da takšna dejanja visoka vlada ne prezira, temveč pripoznava in cesar sami odlikujejo takšne odličnjake; zatoraj v. g. govornik po-vabi navzoče, da z njim presvitlemu cesarju

trikratni „hoch“ izrekó, kar z navdušenim „živijo“ po vsej dvorani krepko odmeva. God-ba zaigra cesarsko pesen, sedeči vstanejo. G. dr. Ipavic vidno genjen se zahvaljuje za došlo mu odlikovanje, omenja pa, da to najviše odli-kovanje ne velja le njemu, ampak tudi občin-skemu zastopu, prebivalcem trga Št. Jurskega in drugim, ki so ga v njegovem podvzetji pod-pirali, zahvaljuje se tem in pravi, da je lahko delovati, če so tako složni in požrtvovalni ob-čani, s kakoršnimi se hvalevredna občina Št. Jurska ponášati more. — Tem v hvaležen spo-min na današnji dan, je potem izročil g. dr. Ipavic hranilnično knjižico z uloženi 50 fl. kot prvi kamen k bodoči hiši, hiralnici za Št. Jurske posle in uboge, občinskemu odboru; on omenja dalje, da je v isti namen že spodbujala in svojo pripomoč obljubila preblagorodna stara Kartinova gospá. — Sè slava in živijo-klici so navzoči te izjave na znanje vzeli. G. vitez Berks potem poprime besedo, ter s posebno živimi izrazi barva zasluge in delovanje g. dr. G. Ipavice kot župana, sadjerejca, skladatelja in kot neustrašljivega narodnjaka slovenskega, kot široko znanega zdravnika; zahvaljuje se mu za njegovo možato postopanje in se mu pri-poroča v nadaljšno podporo v imenu odbora občine Št. Jurske. Živijo-klici so pretresali dvorano, izvrstnemu viteškemu govorniku.

(Dalje prih.)

Iz Ponkve. (Šulverejskim rovar-jem) posvetil je vrli župan g. Korže, ki je postal naročnik „Slov. Gosp.“ in doposlal sledečo iz-javo: Blagovolite v Vašem cenjenem listu sle-deče priobčiti: V dopisih „Slov. Gosp.“ št. 21. in 30. od dne 25. maja in od dne 26. julija t. l. „Iz Šmarskega okraja“ je mene nekdo zarad tega napadal, ker sem k nemškemu „šulvereinu“ pristopil. — Na to imam sledeče odgovoriti: Jaz sem k nemškemu „šulvereinu“ pristopil, ker nisem njega prave namene poznal. Volk je prav po ovče k meni prilazil, ter je mene prigovar-jal, da bi k nemškemu „šulvereinu“ pristopil, kajti to je društvo, katero bo za to skrbelo, da se bo v naših šolah razven slovensčine tudi nemščina podučevala, revni šolarji pa podpirali. Razven tega so temu društvu udje „prvi go-spodje“ v Šmarji itd. Na to sem k temu društvu pristopil. Toda v kratkem sem sprevidel in se prepričal, da nemški „šulverein“ nima take namene, kajti on hoče vse ponemčiti, mr-zi slovenski jezik, sovraži katoliške duhov-nike ter pri vsaki priliki po njih udriha. Ta-kemu društvu ne morem kot Slovenec in kato-ličan ud biti. Jaz sem sicer že pred tremi meseci svoj izstop iz tega društva ravno ti-stemu Volku, ki je po Ponikvi svoje zanjke nastavljal, naznanil. A ker še me vedno za uda imajo, — med drugimi tudi „vahterca“ — naznanim tukaj javno svoj izstop. Toliko dopi-

sunu „vahterce“ pod nos, ki neresnico po svetu trosi, ali pa ne ve časa razločevati. Ob enem tudi naznam, da hočem kot novo izvoljeni župan Ponkviške občine, kakor moj vrli sprednik, slovenski uradovati ter v narodnem smislu delovati. — Na Ponikvi, dne 24. listopada 1883.

Fr. Korže, župan, Fr. Podgoršek, priča, Franc Kraner, priča.

Iz okolice Celjske. (Zopet nemčurje na zvijači dobili.) Pisalo se je o „zudrangu“ v nemške mestne šole v Celji. Polagoma pa se je zvedelo skoraj bi rekel prečudno ravnanje, katero je bilo tako vablivo otrokom in starišem, da so se šli vpisovat v nemške mestne šole Celjske. Čuda! Slovensko ljudstvo je sicer znano, da je dobro talentirano, a da bi učenci iz slovensko-nemških šol iz Celjske okolice iz prvega razreda mogli prestopiti v mestne nemške šole kar v četrti razred, tega bi vendar ne bili mogli verjeti, če bi se to ne bilo dejansko zgodilo. Kaj hočemo k temu reči — k temu „zudrangu“? Kaj drugzega nego največje priznanje okoliški šoli, da že v prvem razredu toliko otroke sposobi — da morejo kar prestopiti v četrti razred mestnih šol, iz slovenskega prvega razreda v četrti razred mestnih nemških šol. — Imena so na razpolaganje.

Od sv. Ilja v Slov. Goricah. Proti pretečenima dvema letoma 1881. in 1882. je letošnja jesen dosti prijetniša. Od konca septembra pa do novembra vladalo je v enomer lepo in prijetno vreme. Pridelki so lepo pospravljeni in so precej zdatni razun ajde. Vinskih pridelkov je pri nekterih več, pri drugih menje in bodo v primeri prošlih let dosti boljši. Sadje, tudi zdatni pomoček za kmeta, da si pridobi krajcar, obrodilo je v tako pičli meri, da ni omembe vredno. Sena pa smo dobili letos prav obilno, da že dolgo ne toliko. In to je tudi dobro za vsakega živinorejca, posebno za kmeta, da zamore svojo živino dovoljno krmiti. Ozimine so vse posejane. Ako nam je zima ne poškodi ali na leto uima ne vkonča, bode se pridelalo dosti več zrnja od prejšnjih dveh let, ki se bosta zaradi slabih jeseni lahko pozabile. Stara prislovica je, ako na god sv. Lenarta vlada lepo vreme, tedaj lahko tekočo jesen vsak lenuh nastelje dobi. Bomo videli, bo li tako ali ne. S. n.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Cesar mudili so se zadnje dni v Budimpešti tudi z našimi ministri in je bilo z ogerskimi skupno posvetovanje. Pravijo, da so sklenoli staviti železnico od Mostara v Metković v Hercegovini. Prihodnji torek začne državni zbor zopet zborovati. Nemški liberalci prihajajo precej pobiti nazaj, ker

vse njihovo „šinfanje“ ali psovanje ni moglo ministerstvo grof Taffejevo podreti. Tudi vse leganje, da se Nemcem krivica godi, je zastoj. V Pragi so se pogovarjali, kaj storiti, bi li šli zopet v državni zbor ali ne, pa so le gredé, tako da se tem politikarjem uže vse posmehuje. — Cesarjevič Rudolf in princezinja Štefaniya obiskala sta v zlati Pragi novi krasni česki teater in bila z navdušenimi Slava-klici sprejeta. Česki narod je tega visokega obiskovanja močno vesel; grdo pa je, da so se nemški liberalci v Pragi nevošljivo v stran poskrili. — Minister Pražak je sodnijskemu pristavu Rotschedelnu prepovedal predsedavati nemškemu šulvereinu v Šmarijah, ker se to ne dohaja za sodnika na Slovenskem; ljudje bi ne mogli zaupanja imeti v vsestransko pravičnost sodnije. — Kranjski slovenski poslanci so se hvala Bogu zopet spravili in porazumeli in so državni poslanci izmed njih nalog prevzeli na Dunaji krepko zahtevati djansko enakopravnost za vse Slovence. Ta sklep je nas štajerske Slovence jako razveselil in Bog daj, da se poslancem posreči, saj najpotrebnejših rečij od ministra dobiti n. pr. slovensko učiteljske v Mariboru in slovenske paralelke na naših gimnazijah. — Magjari se pokoravajo Judom, da je uže res čudno, nek judovski poslanec je v državnem zboru krščenim Magjarom v lice povedal, če nečejo Judov, pa naj se poberejo iz dežele. Judovska nesramnost! — Za Hrvate še zmiraj iščejo bana.

Vnanje države. Nemškega cesarja sin bil je na Španskem sijajno sprejet in španski kralj je popolnem zavil v politične mreže zvitega Bismarka. — Francozi ali prav za prav njihovi republikanski freimaureri so narod s celim svetom sprli: z Nemci, Italijani, Rusi, Španci in Angleži, Turku so vzeli Tunis in sedaj imajo vojsko s Kitajci na hrbtu. To utegne preveč biti! — Italijanski vojni minister se je uže sam ustrašil, da generali zahtevajo za brambo pomorskih obal z železnimi stolpiči, katerih vsak bi naj imel po 2 strahoviti kanoni, 1000 milijonov lir t. j. več kakor 400 milijonov goldinarjev. Liberalni ministri so cerkvam pobrali vse premoženje, sedaj stegnuje roke po ustanovah ali „štiftingah“ za uboge. — Egiptovski vice-kralj je angleškemu generalu Hiks in mnogim nemškim, angleškim oficirjem izročil 16000 mož pa 34 kanonov, da užugajo Mahdija, krivega preroka, v osrednji Afriki. Toda Mahdi jih zvabi v klance in soteske in pobije v 3dnevnom boji celo egiptovsko vojsko do zadnjega moža. Vseh 34 kanonov, veliko pušek in streliva je zaplenil. Sedaj stoji že pred mestom Hartum, od koder Evropejci bežijo na ladijah po reki Nil. — Francoze so Kitajci v Tonkingu res dobro za nos vodili. Med tem ko so se z njimi po svojem poslaniku v Parizu pogajali simotamo, pošiljali so vedno

več vojakov v Tonking. Sedaj se čutijo uže tam tako močne, da Francoze napadajo. Ti se komaj branijo, ker jih je premalo. Nagloma se pelja celi vojaški oddelek na pomoč iz Francoskega, pa v Tonking je daleč in Kitajci bodo skušali poprej zmagati.

Za poduk in kratek čas.

Slovenski kmet 1000 let pod nemškim gospodstvom.

II. Ko so v staroslavnem Rimu l. 800. Karlu velikemu na glavo posajali rimsko-nemško cesarsko krono, bili so Slovenci popolnem Nemcem poddani. Vso zemljo so jim vzeli in jo razdelili 1. nemškemu cesarju, 2. nemškej duhovščini pa 3 nemškej gospodi.

Nič bolje, kakor pozneje mohamedanski Turki, delali so takrat krščanski Nemci. Turki so namreč tudi podjarmljenim narodom jemali zemljišča in ja delili sultanu, mošejam in svojim begom. Najbolje zemljišče odbral je Karol veliki za cesarski dvor ter napravil velike pristave, katere so doposlani nemški grofi oskrbovali. Zatem je prišla na vrsto nemška duhovščina. Tej se je odmerilo, zlasti salcburškim nadškofom pa raznim samostanom, neizmerno veliko zemlje: gozdov, travnikov, njiv, goric. Čudno pa je to, da nemška duhovščina s tem ni bila še zadovoljna. Izposodila si je celo judovsko postavo in ovčicam svojim navrgla desetino. Pozneje so pa nemški grajščaki se vsilili duhovščini nemškej za jerobe — Vogte — češ, da je ta preslaba desetino sama pobirati. Tako so grajščaki prišli do desetine pa nje niso duhovščini odrajtavali, ampak za-se hranili.

Kar je še zemlje slovenske ostalo, to pa je se dalo v last nemškim globoko iz Nemčije prihajajočim vojvodom, knezom, grofom, baronom, žlahtnikom ali plemičem, vitezom, slobodnjakom, pušenjakom in vojakom.

Kaj pa je tedaj Slovencem, slovenskemu kmetu ostalo? Nič kakor delo, trpljenje, zaničevanja, tepenje, solze in smrt.

Nekateri so postali zlasti na cesarskih grajščinah popolnem sužnji. Takih so mnogo tudi inam odgnali, zamenili, prodali. Nemec in za njim Italijan, Francoz in Anglež so Slovanu takrat pečat vžgali tolikega zaničevanja, da še dan danesnji za besedo rob, sužnik ne glešataj druge besede, kakor Sklave. Drugi so pa bili podložniki, rabotarji in tlakarji. Rodbine slovenske oča je dobil odkazano nekaj zemljišča. To je moral obdelovati pa zraven desetine še mnogo pridelkov kot davek, davščino vsako leto prepuščati vsak svojemu nemškemu gospodu grajščaku. Ali to še ni bilo vse. Vrh tega moral je Slovenec rabotati, tlako delati, t. j. vsaki teden po več dni delati za svojega

nemškega gospoda. To je bila tako imenovana tlaka in rabota. Toda posestvo, na katerem je slovenska rodbina živela, ni bila njena last, njena lastnina, ampak vselej grajščakova. Ta je mogel vsaki čas zemljišče vzeti nazaj in za se porabiti. To se je navadno takrat zgodilo, če je katero posestvo bilo lepo obdelano, n. pr. s sadovjem, z vinsko trto zasajeno. Zato so ubogi kmetski ljudje sčasoma opustili vse bolj obdelovanje. Rekli so: kaj pojem in spijem, to je moje, drugo pa nič. Ni čuda tedaj, da beremo o pogostih lakotah. Kmet ni rad kaj več prideloval, grajščaki so pa mnogo požrli in spili in tako je kmalu nastalo pomanjkanje, če je slabeja letina potegnila.

Desetina jemala se je od vina in žita. Davki pa so bili navrženi na vsakojake reči: oves, ječmen, proso, repo, korenje, mak, kokoši, race, goske, piščance, kopune, jajca, sir, predivo itd.

Rabota in tlaka je tudi bila mnogovrstna: ženske so hodile v gradove semena lušiti, prediva prest, perila prat, možki so morali grajščakom orati, sejati, kositi, žeti, gorice kopati, drva sekati, sodarji sode delati, kolarji vozove napravljati, vse zastonj in pri svojej hrani.

Najhuje godilo pa se je slovenskim rabotarjem, tlakarjem, kedar so morali nove ceste delati ter na visokih strminah tuje nemškej gospodi trdne gradove zidati z globokimi kletmi za slovensko vino pa tudi s strašnimi ječami za slovenske siromake, če bi vselej se ne pokoravali svojim strahonjem in njihovim beričem.

Pravo sodili so grajščaki ter lahko živeli, kakor so hoteli. Mnogi izmed njih bili so pravi tolovaji, roparji, ki so kakor jastrebi z visokih gradov na okolico prežali in napadali potnike, trgovce, plenili kder so mogli. Zapisano tudi je, kako so ti klateži časih ostudno živeli, slovenske žene nadlegovali, device škrunili. Slovenski človek ni našel nikder pomoči, nikoli pravice; še tuje duhovenstvo ga ni moglo tolažiti, ker ni govorilo njegove govorice. Nemška duhovščina stala je sredi ljudstva nema. In tako trpelo je naše ubogo ljudstvo od Karla Velikega naprej v trdi temi grozne nevednosti sramotnega sužanstva brez vsake premembe na bolje stran celih 400 let. Še le za Premisla Otokarja, kralja Matjaža in cesarja Maksimilijana iz preuzvišene hiše Habsburške začelo je se svitati. Iz te dolge noči nimamo nobene slovenske pesni, ne žalostne ne vesele, ne cerkvene pa ne svetne. Vse je otrpuno, mrtvo.

(Dalje prih.)

Smešnica 48. Stara žena si je kupila kavrana. Sosea to izvé in jo vpraša, čemu jej bo ta grda stvar? Starka jej pa reče: lep kavran res ni, pa ker ljudje pravijo, da kavran do 700 let živi, bi se vendar jaz rada prepričala, je li to res ali ne? Vrtec.

Razne stvari.

(Slovensko društvo) vabi vse domoljube slovenske k občenemu zboru 2. dec. t. l. ob 3. popoldne „zur Stadt Wien“ v Mariboru. Črtež: nagovor predsednikov, poročila denarničarjevo in tajnikovo, politični govori pa nasveti [g. dr. Vošnjak govori o političnem položaju Slovencev štajerskih], porotniške zadeve južno-štajerske, gospodarske zadeve štajerskih Slovencev, nemški šulverein, poljubni nasveti, volitev novega predsednika in odbornikov. Zbo-rovanje bode važno.

Odbor Slovenskega društva.

(Svitli cesar) so za šolo pri sv. An-draši nad Polzelo darovali 300 fl.

(Okrajni zastop) pri sv. Lenartu v Slov. goricah je po mirnih volitvah dobil sle-deče gospode v odbor: A. Mravljak načelnik, Ig. Alt od sv. Antona namestnik, Jož. Joras, plem. Wurmser, Anton Golob iz Porčiča, Ferd. Golob od sv. Trojice in V. Kurnik iz Šetarjeve, odborniki.

(V občini Ponikviški) so bili izvo-ljeni: Franc Korže za župana, Franc Podgoršek, Jože Zidanšek in Gašpar Senica pa za ob-činske svetovalce. Vsi so vrli domoljubi. Fr. Podgoršek in Jakob Zdolšek nista htela žu-panstvo prevzeti. V občinskem odboru ni no-benega šulvereinarja.

(Javna zahvala.) Vrlim p. n. spošto-vanim rodoljubom ljubenskim izrekamo najpri-srčnejšo zahvalo za nenadno sijajni sprejem „Sav. Sokola“ o priliki izleta v trg Ljubno 25. t. m. Živel! iskreni narodnjaki Ljubenčani.

Odbor „Savinjskega Sokola“.

(Za Slomšekovo nagrado) so daro-vali: Č. g. Prešern, kaplan v Sevnici 2 fl., g. Jarc nabral pri dekoraciji g. Zdolška 7 fl., mariborsko učit. društvo 13 fl. 25 kr. Lepa hvala! Fr. Žiher.

(Velik plaz) 300 metrov dolg, 110 me-trov širok je v Trbovljah zasul največjo pre-mogovo jamo, enemu delavcu je drevo razbilo glavo, vas Dobrna pri Retji je v nevarnosti.

(Ljubljanski Zvon) objavil je v 11. zvezku: Jesenske pesni, Na prođu, Cyclamen, Bajke in povesti o Gorjancih, Gazela, Spomini na jutrove dežele, Volkodlak in Vampir, Mrt-vemu detetu, Tri Gracije, Novejši pisatelji rus-ki, Črtice iz dunajske električne razstave, No-ve muzikalije, Slov. Glasnik.

(Sovraštvo do groba) kažejo uže nem-škutarji. Tako je v Bohovi blizu Maribora umrl narodni 70letni St. Strmšek; vrla Slovenka iz Ptujja mu naredi radi tega krasen venec, pa nemškutarji ga niso pustili na trugo položiti.

(Ubil) je posestnik Ozebek v Št. Jurji pod Tabrom posestnika Lebarja; tega so 22. t. m. mrtvega našli na repišči blizu Prekop.

(Na 48 ur v kajho) obsojen je zaradi celjskega Glantschnigga tisti dijak v Gradci, ki je predsedoval shodu dijakov pa ovemu nem-škutarskemu prvaku dovolil o političnih rečeh ropotati. Glej Grazer-Morgenpost šte. 272. Toti prvak pisari zopet neresnico trdeč, da se „Südsteirische - Post“ izdaja od kat. tiskov. društva. To ni res, pa takšne kosmatine lisjak najrajši prežvekava.

(Iz Malonedeljske okolice.) V za-govoru od lisjaka napadene duhovščine se tu-di o Malojnedeljski fari bere. Toliko bodi po-vedano, da ako smo Nedeljčani imeli slabo le-tino, zadeti smo mi, ne pa Celjski lisjak; in da ne bomo mi nikdar Celjskega lisjaka in Ber-kovsko - Stanetinskega dopisnika „S.“ hruha prosili.

(Na Vranskem) se je dne 22. t. m. os-novala posojilnica. V načelstvo je izvoljen g. Fr. Vrinovec. Odborniki pa so č. gg.: J. Bohinec, dekan Braslovški; Anton Balon, žup-nik Vranski; c. kr. notar Schwarzenberg; A. Kummer, J. Musi, S. Meglič, Fr. Govedič — vsi iz Vranskega. Mi temu narodnemu pod-jetju želimo obilo vspeha v blagor in srečo ljudstva!

(Zdravnika) pogrešajo pri sv. Juriji v Slov. goricah, ker je g. Planer umrl.

Listič uredništva: Dopisi od Male nedelje, Sevnice, sv. Andraša v Slov. gor., konjiškega okraja, sv. Ropra, Mozirja, Slatine itd. prihodnjič in prilično. Jednako večji doposlani in hvaležno sprejeti sestavki.

Loterijne številke:

V Trstu 24. novembra 1883: 47, 51, 39, 59, 50
V Linci „ „ 65, 46, 20, 53, 25

Prihoduje srečkanje: 8. decembra 1883.

(1-2)

V najem

daje podpisani svojo tik velike ceste stoječo pol ure od Središča oddaljeno krčmo, počemši od novega leta. Pogoji so ugodni Več pri posestniku samem.

V Vodrancih.

Anton Novak.

Natečaj.

Zadruga vžitinske zakupnine gorenje sa-vinjske doline v Mozirji sprejme dva dačna opravnika (dacarja) proti letni plači po 500 fl. in s priklado osebnih pristojbin.

Prošniki morajo dokazati, da so za to opra-vilo popolnoma sposobni ter slovenskega jezika v besedi in pisavi zmožni in gledé poštenja ne-omadeževani.

Dotične prošnje so vposlati skrajno do 10. decembra t. l. pooblaščenec gospodu Anton Goričar-ju v Mozirji.

Podučiteljska služba

na dvorazrednici na Gori pri Ptui, III. plačilnega razreda in prostoj izboj je izpraznena.

Prosilci nemškega in slovenskega podučevanja zmožni, naj svoje prošnje do 10. prosinca 1884 pri krajnem šolskem svetu na Ptujski gori vložijo.

Okrajni šolski svet v Ptui,

dne 16. novembra 1883.

Predsednik:

Premierstein.

1—3

Župnijske tiskovine

vsake baže, v nemškem in slovenskem jeziku se dobivajo v

J. Leon-ovi tiskarni
v Mariboru.

2—2

Vinska prodaja.

V torek 4. decembra bode se pri sv. Barbri pri Vurbergi prodajalo

12 štrtinjakov

Barbarskega in Martinskega vina.

Cerkveno predstojništvo.

3—3

Služba organista

se razpisuje. Več pové farno predstojništvo na Muti. (Hohenmauthen a. d. Kärntner-Bahn.)

V najem se da.

V „Narodnem domu“ v Ptui (prejšnji Hôtel Stadt Wien) daje se s prvimmajem 1884 leta restavracija s kavarno in drugimi prostori v najem. Prostori so povsé pripravi za hôtél.

Vse drugo poizvé se pri gospodu doktoru Al. Gregorič-u, čitalničnem predsedniku in odvetniku v Ptui. (Pettau.)

3-3

2-7

Priznano nepokvarjene, izvrstne

voščene sveče

izdelujeta

P. & R. Seemann v Ljubljani.

Služba organista in mežnarja

na Polzeli se oddá 1. aprila 1884. — Več pismeno ali ustmeno pri ondotnem cerkvenem predstojništvu. (1-2)

Imenik

koristnih bukev, ki so po znižani ceni na prodaj v **J. Leonovi prodajalnici** papirja in zaloge tiskovin:

Brana apostolska bogoljubnim dušam, dana po brani apostolskih listov in drugih bukev svetega pisma za nedelje in svetke; 2 dela, gr. 8. 1850.

Brana evangeljskih nauk, bogoljubnim dušam dana na vse nedelje in zapovedane praznike v leti.

Vsaka knjiga obsega dva dela in velja mehko vezana 1 fl. 60 kr.

Spisali dušni pastirji na spodnjem Štajerskem; na svetlo dal Anton Slomšek, nekdanji kaplan pri Novicerkvi. Drugi pomnoženi natis.

„Mnemosynon slavicum“

spisal Ant. Slomšek.

Velja mehko vezano 50 kr.

1—3

Laneni cvilih

za narejanje vreč ali žakljev za hmelj (torej ne iz jutne preje, ki daje hmelju neprijeten duh), prodava v najfinejši sorti

Albert Tschöp,

cvilihar, pošta Bielitz.
(Oesterreichisch Schlesien.)

3—3

Živinski sejem.

V ponedeljek **3. decembra**, god sv. Frančiška Ksaverijana bode letos zadnji veliki živinski sejem pri sv. Tomaži nad Veliko nedeljo, na kar se živinski kupci in prodajalci opozorujejo.